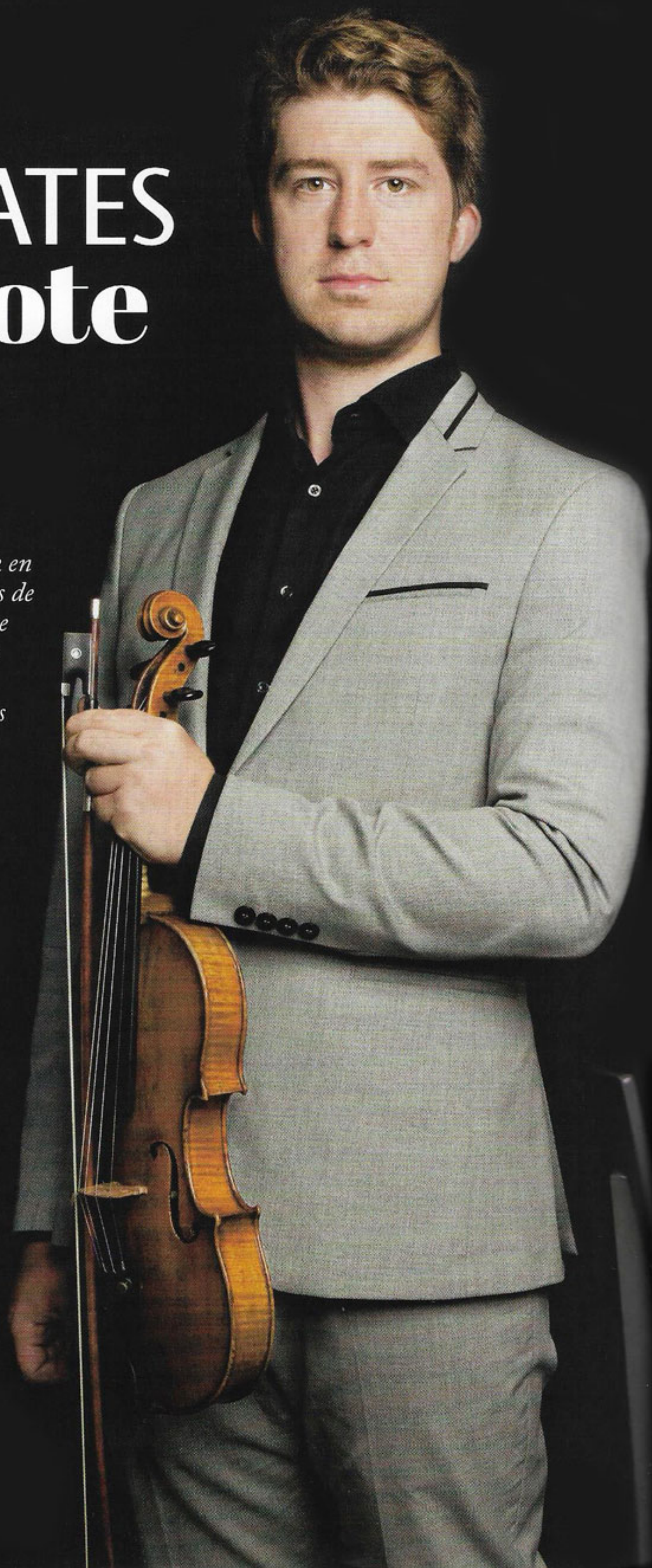

Michael Foyle en Maksim Štšura

VIOOLSONATES UIT de Grote Oorlog

*De componisten Claude Debussy, Leoš Janáček en Ottorino Respighi schreven vioolsonates tijdens de horror van de Eerste Wereldoorlog. De Britse violist **MICHAEL FOYLE** en de Estse pianist **MAKSIM ŠTŠURA** legden die vast op hun debuut-cd *Great War Centenary*, die precies honderd jaar na de wapenstilstand van de Eerste Wereldoorlog is verschenen.*

Tekst: COR OLIEMEULEN
Foto's: JUAN CARLOS VILLARROEL

Paspoort
MAKSIM
ŠTŠURA

Geboorteplaats:

Sillamäe, Estland

Geboortedatum:

14 september

1988

Opleiding: Royal

Academy of Music

(Londen), Estse

Academie voor

Muziek en

Theater

Werkervaring:

Docent Royal

Academy of

Music, curator

Mills Williams

Foundation

Hobby's: Reizen,

koken, film,

visuele kunst

Het in Londen opgeleide en woonachtige duo oogst wereldwijd bewondering voor hun interpretatie van muziek uit de zeventiende eeuw tot hedendaags werk. Als duo wonnen zij het Salieri-Zinetti Kamermuziek Concours in Italië en het Concours voor duo's van de Beethoven Piano Society of Europe in Londen. In zes jaar tijd verzorgden ze samen al meer dan 150 optredens. Dat leidde tot de release van hun debuut-cd *Great War Centenary* (verschenen bij Challenge Records) die op 11 november om 11.00 uur – precies honderd jaar na de beëindiging van de Eerste Wereldoorlog – werd gepresenteerd.

RODE KLAPROZEN

“In het Verenigd Koninkrijk is op die dag iedereen twee minuten compleet stil”, zegt Michael Foyle.

“Veel mensen dragen dan *red poppies* als symbool voor alle gesneuvelde soldaten wiens dode lichamen op het slagveld tussen de rode klaprozen lagen. De Grote Oorlog vormt een deel van ons bewustzijn en komt terug in culturele evenementen.”

Martin Foyle en Maksim Štšura wilden op hun eigen manier uiting geven aan de herdenking en gingen op zoek naar vioolsonates die werden geschreven tijdens de Eerste Wereldoorlog (1914-1918). Ze wilden weten hoe die componisten reageerden op de gebeurtenissen in de oorlog en wat zij probeerden uit te drukken. Zo schreef de Italiaanse componist Respighi zijn *Sonate in B Minor* in 1917 toen hij zojuist internationaal was doorgebroken. Het stuk is heel vaak uitgevoerd en opgenomen en wordt beschouwd als zijn beste vioolsonate.

Veel meer dan Respighi's meesterwerk zijn de vioolsonates van de Tsjech Janáček en de Fransman Debussy doordrenkt van oorlogsleed. Michael Foyle: “Janáček begon met het schrijven van zijn vioolsonate in 1914, toen de oorlog net was uitgebroken. Hij was aanvankelijk enthousiast omdat Rusland zijn land misschien kon losweken van het Oostenrijks-Hongaarse Rijk. Maar toen hij aan het einde van de oorlog het laatste stuk van zijn sonate schreef, was hij aangedaan door al het oorlogsgeweld. Je hoort het geluid van botsingen in zijn hoofd toen hij het schreef.” Maksim Štšura: “Ik kom uit Estland, een land dat pas bestaat sinds 1918 en ook een eeuwfeest viert. Onze onafhankelijkheid hebben we te

In januari verschijnt de tweede cd van Michael Foyle en Maksim Štšura (bij Delphian Records), met alle werken voor viool en piano van Penderecki en Lutosławski. Een stuk van laatstgenoemde Poolse componist vormde destijds het begin van het inmiddels veelgevraagde, dynamische duo. Voor volgend jaar zijn al optredens in ons land gepland: 14 april in Theater de Veste in Delft en 16 april in De Oosterpoort in Groningen.

danken aan de rol van Rusland tijdens de Eerste Wereldoorlog en de Russische Revolutie die de economische ramp van het land blootlegde.”

ARM EN ZIEK

Claude Debussy's *Vioolsonate in g mineur* was beoogd als derde in een reeks van zes sonates voor diverse instrumenten, maar daar zou het niet van komen omdat de Franse componist ernstig ziek werd.

Hij voerde dit stuk uit in 1915: hijzelf op piano en de befaamde Gaston Poulet op viool. “Het is het laatste stuk waarmee Debussy optrad”, weet Štšura. “Hij was gefascineerd door de muziek van de achttiende-eeuwse barok. Een elegante, verfijnde muzikale taal.”

Volgens Foyle schreef Debussy zijn *Vioolsonate* vanuit een pure schoonheid, bijna onschuldig. “Op die manier protesteerde hij tegen het geweld en wilde hij een betere wereld voor de volgende generatie creëren. Zijn sonate is veel minder heftig dan die van Janáček, veel lichter, met veel *joie de vivre*. Dat idee trok me ontzettend aan. Zeker als je kijkt naar zijn eigen omstandigheden. Debussy had kanker en ging gebukt onder grote armoede.”

De vierde componist die te horen is op *Great War Centenary* is de veelzijdige Kenneth Hesketh (1968), die met zijn bijdrage *Inscrizione Derivata (A Lie To The Dying) Adagio* reflecteert op het eindigen van de Eerste Wereldoorlog. Het korte muziekstuk is voor het eerst door Foyle en Štšura opgenomen. “Kenneth kijkt terug op sterfelijkheid en rouw in een hedendaagse context. Intens en modern”, aldus Štšura. Foyle meent dat je Heskeths muziek bijna kunt aanraken: atmosferisch, soms lyrisch en poëtisch. “Deze meditatie op honderd jaar na de oorlog is niet zozeer vredig, maar nog steeds verontrustend. Je ademt eigenlijk nooit rustig uit als je naar die muziek luistert. Die is ook niet bedoeld om te relaxen. We willen natuurlijk niet dat de mensen die naar de concertzaal komen in slaap vallen als de lichten uitgaan.”

LEVENDE COMPONISTEN STEUNEN

Michael Foyle, die al van meer dan dertig nog levende componisten solo's en premières uitvoerde, breekt een lans voor zijn muziek schrijvende collega's. “Ik ben me er goed van bewust dat onze generatie van uitvoerende musici onze generatie van componisten moet steunen. Zij steken er energie in om muziek voor viool en piano

Paspoort MICHAEL FOYLE

Geboorteplaats:

Ayrshire,
Schotland

Geboortedatum:

21 juli 1991

Opleiding:

Royal
Academy of Music
(Londen), Vienna
Konservatorium

Werkervaring:

Vioolleraar Royal
Academy of
Music, gastaan-
voerder BBC
Symphony
Orchestra,
concerten met
Rotterdams Phil-
harmonisch
Orkest, English
Chamber
Orchestra, Polska
Filharmonia
Bałtycka

Hobby's:

Talen,
literatuur,
zwemmen

te schrijven, dus wij moeten die muziek leren en met hen samenwerken. Het is onze plicht, maar ook een voorrecht. Ik ben altijd opgewonden als iemand een stuk voor mij schrijft of een compositie met mij wil bespreken. Het is goed voor musici om in het hoofd van componisten te kijken. Ik kan niet meer vragen aan Beethoven en Tsjaikovski wat zij bedoelden. Maar ik kan wel met Kenneth en zijn collega-componisten praten over hun muziek, hun composities en methodologie, zodat ik Beethoven en Tsjaikovski beter kan interpreteren.”

Tijdens hun innige samenwerking hebben Foyle en Štšura – die allebei talrijke prijzen in de wacht hebben gesleept en optreden in prestigieuze zalen overal ter wereld – elkaar goed leren kennen en waarderen. “Werken met Michael is fascinerend. Hij is een groot musicus en heeft verrassende ideeën. Ik leer veel van hem”, aldus Štšura. “We kunnen samen goed communiceren en repeteren, maar ook als we optreden, voelen we ons op het podium heel comfortabel met elkaar. Vaak spelen we op het podium weer anders dan we geoefend hebben, maar we weten hoe we ons moeten aanpassen aan de interpretatie van een stuk.”

Dat kan Foyle alleen maar beamen. “Wij spelen allebei al onze concerten compleet uit het hoofd. Dat levert veel vrijheid en interactie op. Niet alleen tussen ons tweeën, maar ook met het publiek.” «

Great War Centenary – Michael Foyle,
Maksim Štšura. Werken van Debussy,
Respighi, Janáček, Hesketh.
Challenge Records SACD CC 72786